

II. A kutatás forrásai

Annak ellenére, hogy kutatásom nem mikrotörténeti, hanem az első világháborús oktatás egy igen specifikus témáját dolgozza fel, nem rendelkezünk a kérdéskörre vonatkozó historiográfiával. Ebből adódóan a tanulmány fókuszaként vizsgált előkészítő-tanfolyamok történetének feltárásakor létező szakirodalomra csak csekély mértékben tudtam támaszkodni, a feldolgozás elsősorban levéltári forrásokra és a korabeli sajtóanyagra alapult.

A levéltári források közül a legjelentősebb iratanyagot a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában (MNL OL) található Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (1867–1954) fondjából származó, háborús oktatásüggyel kapcsolatos dokumentumok jelentették. Ezekből elsősorban az Egyetemekre, főiskolákra, középiskolákra vonatkozó (1868–1918) állagot (K 500) használtam fel. A „Tanulók háborús vizsgakedvezményeiről” szóló iratok (160–166. csomó) különösen gazdag forrásanyagot szolgáltatottak az első világháborús hadiérettségi, illetve előkészítő-tanfolyamok működésének, előnyeinek és hátrányainak feltárásához.⁵

A korábbi kutatásaim során már felhasználtam a Kalocsai Főegyházmegyei Levéltárból (KFL) származó iratanyagokat is, amelyekből a Kalocsai Érseki Főgimnázium (1766–1948) történetének számomra releváns időszakára vonatkozó része (KFL, VI.1. 12–13. doboz) szinte hiánytalanul megőrződött, és így betekintést nyújt (többek között) a tanulók számára rendelkezésre álló, háborús kedvezményekkel kapcsolatos miniszteri rendeletekbe.⁶ Ugyanakkor, főként a hadiérettségi és az előkészítő-tanfolyamok kortárs értékelésére vonatkozóan hasznosítottam különféle sajtóanyagokat, azokból is a napi vagy heti rendszerességgel megjelenő lapokat. Ezek alfabetikus rendben a következők voltak: Budapesti Hírlap, Kalocsai Néplap, Kecskeméti Napló, Kecskeméti Ujság, Magyarország, Mohácsi Hírlap, Pécsi Napló, Pesti Hírlap, Somogyvármegye, Szeged és Vidéke, Világ. E gazdag sajtóanyag feldolgozása a releváns visszaemlékezések, naplórészletek (Kókay László naplója, Győry Dezső regényes visszaemlékezése, stb.) mellett a kérdéskörrel kapcsolatos egyéni életutak megvilágítását segítette elő, színesítve és sokoldalúan is alátámasztva vizsgálatom megállapításait és következtetéseit.

⁵ MNL OL, Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Levéltára, I. A vallás-és közoktatásügy kormányzata, Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (1867–1954). K 500 Egyetemekre, főiskolákra, középiskolákra vonatkozó iratok (1868–) 1915–1918. 160–166. csomó. Tanulók háborús vizsgakedvezménye.

⁶ Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár, VI. Egyéb intézmények iratai (1766–20. sz.) 1. Kalocsai Érseki Főgimnázium.